

hyboek.nl

karaokelezen

bontekoe

makkelijk lezen boeken | meeluisterboeken | hybride boeken

hyboek.nl
karaokelezen

MET HYBOEK WORDEN ALLE KINDEREN LEZERS!

Met HYboek is lezen veel leuker. De kinderen zien het boek op hun scherm en luisteren tegelijk naar de tekst die wordt voorgelezen door een menselijke stem. Een 'karaoketalkje' volgt de ingesproken tekst zodat ze kunnen volgen wát wordt voorgelezen. Natuurlijk kunnen de kinderen het lettertype, de lettergrootte en de leessnelheid aanpassen. Leren lezen is immers maatwerk!

Karaokelezen is een vroegtijdige effectieve interventie waardoor kinderen een gevoel van competentie en autonomie krijgen: ik kan het en ik kan het zelf! Een kind dat leert lezen moet uitvinden wat de relatie tussen gesproken en schriftelijke taal is. Leesmethodes die beide vormen van taal geïntegreerd aanbieden helpen kinderen op een snelle en effectieve manier op weg. HYboek is zo'n hybride methode. Kinderen kunnen hun kennis van gesproken taal inzetten om meer en beter grip te krijgen op de verwerking van schriftelijke taal.

HYboeken kunnen worden ingezet voor alle kinderen die leren lezen maar ze zijn vooral motiverend en zeer effectief voor kinderen bij wie de leesontwikkeling dreigt te stagneren. Onderzoek naar hybride boeken toont een sterk positief effect aan op woordbegrip, woordspecifieke kennis en leesvaardigheid. Met HYboek kunnen alle kinderen gemotiveerde lezers worden en ervaren hoe de opwaartse leesspiraal werkt! ren hoe de opwaartse leesspiraal werkt!

HYBOEK KOMT ... MET HYBOEK WORDEN ALLE KINDEREN LEZERS!

Met HYboek wordt lezen veel leuker. De kinderen zien het boek op hun scherm en luisteren tegelijk naar de tekst die wordt voorgelezen door een menselijke stem. Een 'karaokebalkje' volgt de ingesproken tekst zodat ze kunnen volgen wát wordt voorgelezen. Natuurlijk kunnen de kinderen het lettertype, de lettergrootte en de leessnelheid aanpassen. Leren lezen in immers maatwerk!

VERSCHILLEN TUSSEN GOEDE EN ZWAKKE LEZERS

Sommige kinderen zijn bijna niet bij te houden als het gaat om leren lezen. Het is duidelijk dat deze kinderen zonder al te veel hulp gaan genieten van allerlei jeugdboeken.

Voor 20 tot 25% van de leerlingen in groep 3 en 4 gaat dit proces veel moeizamer. Ze blijven hangen in de allereerste niveaus en maken weinig vorderingen. Zij zijn, ook na een jaar leesonderwijs of langer, nog altijd bezig met het decoderen, ook van woorden die al bekend zijn.

Hun leestempo is laag en er zijn nog maar weinig woorden geautomatiseerd. Daardoor komen deze kinderen nog helemaal niet toe aan het begrijpen van het verhaal en levert het lezen nauwelijks tot geen leesplezier op. De motivatie om te gaan lezen is er niet en ontstaat ook niet. De kinderen bevinden zich al gauw in een vicieuze cirkel die we het "Mattheus-effect" noemen. Dit effect heeft zijn naam gekregen van de bekende Amerikaanse taalwetenschapper Keith Stanovich die in 1986 onderzoek deed naar zwakke lezers. De term "Mattheus-effect" heeft betrekking op een passage in de Bijbel waarin wordt beschreven dat de rijken steeds rijker worden en de armen steeds armer. Die rijkdom gaat over een rijke woordenschat en een steeds groeiende kennis van de wereld. Het is ook de

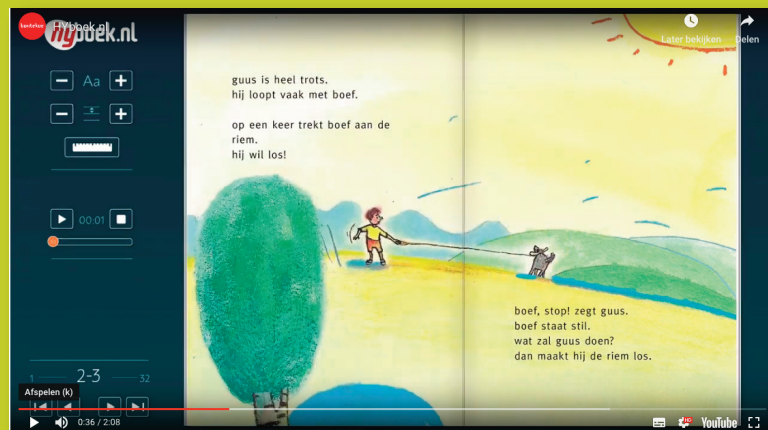
rijkdom van plezier beleven aan lezen en je in kunnen leven in de personages in boeken. Doordat kinderen plezier beleven aan lezen, doen ze het graag en veel en worden ze er steeds beter in. Zo komen ze ook relatief snel toe aan het lezen van leuke boeken. Het verhaal van de zwakke lezer laat zich makkelijk raden...

LEZEN MET HYBOEK

De onderzoeken van Stanovich en anderen tonen dus aan dat de verschillen tussen goede en zwakke lezers steeds groter worden. HY-boek is ontwikkeld om ervoor te zorgen dat die verschillen niet steeds blijven toenemen en dat de rijkdom beter verdeeld kan worden. Bij HYboek willen we die neerwaartse spiraal ombuigen. We doen dat door kinderen die lezen lastig of nog niet zo leuk vinden, een steuntje in de rug te geven. We weten dat lezen beter gaat als je het veel doet, dus moeten we ervoor zorgen dat ook deze kinderen het leuk vinden om te lezen en het ook meer gaan doen. We vergelijken onze HYboeken met de zijwieltjes die gebruikt worden bij het leren fietsen: steeds maar vallen is niet leuk, door de zijwieltjes vallen kinderen veel minder en hebben ze het gevoel dat ze het zelf kunnen. En 'zelf doen' is iets wat alle kinderen graag willen...

WAT IS HYBOEK PRECIES EN WAAROM HELPT HET?

Een HYboek is een digitaal kinderboek uit een bekende jeugdserie. Het digitale boek is op verschillende manieren verrijkt: het boek is voorzien van een luisterfunctie (auditieve ondersteuning) en een karaokebalkje of extra leeslineaal dat aangeeft wat er wordt voorgelezen (visuele ondersteuning). Verder kan een kind zelf de leessnelheid, het lettertype en de lettergrootte aanpassen, zodat het leesplezier optimaal is.

HYBOEK HELPT KINDEREN MET LEESPROBLEMEN:

- HYboeken worden voorgelezen door ervaren voorlezers, die dit doen door middel van de zogenaamde Intervalmethode, een orthodidactische methode die is ontwikkeld om optimaal te ondersteunen bij het proces van leren lezen.
- HYboeken worden voorgelezen met een leestempo, uitspraak en pauzemomenten die op het AVI-niveau zijn afgestemd.
- De kinderen luisteren naar een menselijke stem in plaats van een computerstem; dat geeft door de intonatie en de pauzes ondersteuning bij het leesbegrip. Zo kunnen kinderen het verhaal goed volgen.
- Kinderen kunnen steeds zien waar ze zijn, omdat er per woord en per regel een karaokebalkje meeloopt. Dat maakt het erg makkelijk om mee te lezen, wat het begrijpend lezen sterk bevordert.
- Met HYboeken compenseren we de leesproblemen waardoor kinderen meer toekomen aan het verhaal.
- Kinderen kunnen met HYboek hetzelfde boek lezen als hun vriendjes of klasgenoten; ze kunnen meedoen en meepraten.
- Lezen met auditieve ondersteuning heeft een remediërend effect op het technisch lezen van een kind. Dit effect wordt bereikt doordat het kind steeds de goede uitspraak in combinatie met het gemarkeerde woord hoort en ziet.

- In de klas of thuis kan een koptelefoon worden gebruikt om rustig te lezen. We merken dat dit vooral goed werkt voor kinderen die het lastig vinden om zich te concentreren.
- Met een HYboek kunt je altijd en overal lezen; op school en thuis, zowel op een smartphone, tablet als pc.

HYBOEK STELT GEBRUIKSGEMAK EN BETAALBAARHEID VOOROP:

- De bibliotheek groeit uit naar een ruime bibliotheek van AVI-start t/m AVI M6 boeken van diverse educatieve uitgeverij. Kinderen kunnen dus flink door-groeien binnen de collectie.
- HYboek wordt aangeboden op basis van een "Lees maar raak!" jaarabonnement.
- Een basisabonnement biedt 15 digitale lezerspassen per jaar.
- Het beheer is simpel omdat elke lezerspas eenvoudig gekoppeld kan worden aan één kind en dus net zo gemakkelijk op school als thuis gebruikt kan worden.
- De richtprijs voor een basisabonnement is ± €385,- (incl. 9% btw) per school. Dit betekent dat het lezen van één HYboek maximaal € 0,25 kost (bij een gemiddeld gebruik van één uitlening per week per lezerspas). Omdat het gebruik onbeperkt is, zullen de werkelijke kosten per HYboek nog veel lager zijn.

DE INTERVALMETHODE: DE AUDIO VAN HYBOEK

DE KRACHT VAN LEZEN & LUISTEREN TEGELIJK

De methode van het lezen & luisteren tegelijk wordt al zo'n 25 jaar succesvol gebruikt om kinderen met een leesbeperking te ondersteunen in het lezen. Kinderen komen meer toe aan het belevend lezen. Ook het begrijpend lezen wordt sterk verbeterd.

Decodeer- en synthesevaardigheden typeren het aanvankelijke leesproces. Naarmate deze basisvaardigheden soepeler verlopen wordt de leessnelheid verhoogd en zijn de leerlingen steeds beter in staat om woorden op een directe wijze te herkennen. Er is meer aandacht voor en begrip van de tekst. Een aantal leerlingen heeft echter meer moeite met het verwerven van deze vaardigheden.

Het ontsleutelen van woorden kost hen nog zoveel inspanning, dat er weinig aandacht overblijft voor de inhoud. Deze leerlingen moeten voortdurend tekstgedeelten teruglezen om tot een goed begrip te komen. Dit kost veel tijd. Op deze wijze wordt het lezen van een boek een ontmoedigend proces waaraan, hoe leuk of spannend de inhoud van het boek ook is, weinig plezier beleefd wordt. Door het lezen van boeken te combineren met het luisteren naar de ingesproken tekst, wordt het technisch leesproces ondersteund en de woordenschat verrijkt.

HET LUISTEREN NAAR EEN MENSELIJKE STEM

De kinderen luisteren naar een menselijke stem in plaats van naar een computerstem. De intonatie van de stemacteurs helpt om meer betekenis te geven aan het verhaal.

DE ORTHODIDACTISCHE UITGANGSPUNTEN VAN DE INTERVALMETHODE.

PAUZEMOMENTEN

Er zijn pauzes ingelast, daar waar het volgens de interpunctie logisch is en er zijn extra pauzemomenten bij afgebroken woorden en voor moeilijke woorden. Het AVI-niveau wordt gebruikt als richtlijn om te bepalen welke woordtypen lastig kunnen zijn voor de lezers. Deze pauzes bieden de mogelijkheid om woorden of delen van woorden zelf te ontsleutelen, waardoor de kans dat een leerling eenzelfde woord in een later stadium sneller herkent, toeneemt.

UITSpraak

Er is expliciet aandacht besteed aan de uitspraak van woorden. Van elke letter moet de bijbehorende klank hoorbaar zijn. Moeilijke en langere woorden worden gesegmenteerd uitgesproken. Binnen de lage AVI-niveaus wordt spreektaal zoveel mogelijk vermeden. Hierbij is rekening gehouden met de woordopbouw binnen de verschillende leesmethodes waarvan de genoemde series deel uitmaken.

LEESTEMPO

Om het synchroon verlopen van luisteren en meelezen zoveel mogelijk te bevorderen, zijn de boeken ingesproken in een op het AVI-niveau afgestemd leestempo. Hierbij is uitgegaan van het leestempo van gemiddelde lezers van een bepaald AVI-niveau.

MET HYBOEK WORDEN ALLE KINDEREN LEZERS!

door Mieke Urf
MA Special and Inclusive ED.
redacteur HYboek

KINDEREN WORDEN LEZERS

De meeste peuters en kleuters zijn dol op voorlezen. Het is fijn om naar een verhaal te luisteren op een moment van de dag en even bij te komen van alle actie en indrukken. Veel kinderen vinden voorlezen zo leuk dat ze het opnemen in hun spel. Ze pakken een boek en gaan hun huisgenoten voorlezen: ze houden het boek vast, 'lezen' de tekst en slaan de bladzijden meestal op het juiste moment om. We noemen dit pseudolezen, het imiteren van het leesgedrag van ouders en leerkrachten. Kinderen die pseudolezen, laten zien dat ze al geïnteresseerd zijn in boeken en voorlezen.

Veel kinderen kunnen dan ook niet wachten tot ze zelf een boek kunnen lezen en de teleurstelling is soms groot wanneer ze na een eerste dag of week in groep 3 nog niet alles kunnen lezen. Andere kinderen kunnen al vrij goed lezen als ze 5 of 6 jaar oud zijn. Hoe? Dat is vaak niet precies duidelijk, het lijkt wel of die kennis is komen aanwaaien.

Binnen het Nederlandse taalgebied leren kinderen tussen de zomervakantie en de kerstvakantie van groep 3 alle letters herkennen. In ongeveer vier maanden leren de meeste kinderen dus hoe de klanken van het Nederlands met letters kunnen worden weergegeven. Dat is vrij snel en dat komt omdat Nederlands een redelijk regelmatige taal is: veel klanken worden door dezelfde letters of lettercombinaties weergegeven. Kinderen in Engelstalige landen doen er twee tot drie keer zo lang over omdat Engels een onregelmatige taal is. Kinderen in Finland leren het snelste lezen van alle kinderen in Europa: het Fins is dan ook een zeer regelmatige taal (Seymour, Aro & Erskine, 2003).

Schriftelijke taal is een representatie van mondelinge taal en bij het lezen gebruiken we dezelfde mentale mechanismen. Dat komt doordat het gebruik van schriftelijke taal relatief jong is, ongeveer 6000 jaar. De sprekende mens is dus eigenlijk nog niet geëvolueerd naar

een lezende mens (Willingham, 2018).

Volgens Willingham (geciteerd door Loewus, 2017) heeft een lezer voor het decoderen van deze schriftelijke code drie dingen nodig:

- de vaardigheid om letters te herkennen en van elkaar te kunnen onderscheiden;
- de vaardigheid om klanken te kunnen onderscheiden;
- de kennis over welke klank bij welke letter-(combinatie) hoort.

Kinderen oefenen vanaf hun geboorte met het onderscheiden van klanken en in groep 2 worden al bepaalde letters geïntroduceerd. Het is vooral de kennis over klank-tekencombinaties die erbij komt in groep 3. De meeste kinderen worden al snel vaardige lezers en hoeven woorden al snel niet meer uit te spreken om ze te begrijpen. Ze bereiken deze mate van automatisering door veel 'leeskilometers' te maken. Kinderen die veel lezen, doen echter niet alleen kennis op over decoderen. Lezen is een zeer belangrijke factor bij de ontwikkeling van de woordenschat. Schriftelijke taal is namelijk veel rijker en gevarieerder dan mondelinge taal. Door te lezen komen kinderen in aanraking met veel nieuwe woorden. De variatie in het woordgebruik in kinderboeken is bijvoorbeeld 50% groter dan die in gesprekken van volwassenen. Kinderen die veel lezen, zijn veel beter op de hoogte van nuanceverschillen tussen woorden en kennen meer synoniemen (Cunningham & Stanovich, 2001).

Kinderen die een vlotte start maken met lezen, gaan doorgaans steeds meer lezen en dat heeft weer een gunstig effect op hun ontwikkeling. Van lezen word je slimmer en vroege positieve en succesvolle leeservaringen dragen bij aan een leven lang lezen en leren.

ZWAKKE LEZERS: WAT GAAT ER MIS EN WAT ZIJN DE GEVOLGEN?

Bij ongeveer 10% van de kinderen verloopt het proces van leren lezen moeizaam. Deze kinderen worden al snel bestempeld als zwakke lezers. Zij hebben meestal decodeerproblemen: ze kunnen de geschreven letterreeks niet goed omzetten naar een klankcode. Kinderen die decodeerproblemen hebben, zijn niet goed in staat om de geschreven taal te begrijpen. Hun fonemisch bewustzijn is nog niet goed genoeg ontwikkeld (Gijsel, Scheltinga, Van Drunen, & Verhoeven, 2011). Deze kinderen blijven veel langer dan hun klasgenoten lezen via de indirecte route. Dit betekent dat zij de letters van een woord eerst moeten verklanken om er zodoende betekenis aan te kunnen geven. Daardoor gaat hun leestempo omlaag en komen ze ook niet echt toe aan de inhoud van een tekst (Cain, 2010).

Kinderen zijn zwak in lezen door verschillende oorzaken. Soms zijn ze te weinig in aanraking geweest met boeken, doordat er binnen het gezin weinig wordt gelezen. Andere kinderen hebben mogelijk dyslexie of een taalontwikkelingsachterstand. Ook problemen met het richten van de aandacht kunnen zorgen voor een stagnerende leesontwikkeling. Tenslotte zijn er kinderen die lezen (nog) niet zo leuk vinden. Voor al deze kinderen geldt, dat ze meer tijd nodig zullen hebben om vaardige lezers te worden.

De achterstand die al in groep 3 ontstaat, is lastig in te halen; de kloof met de vlotte lezers wordt snel groter. Kinderen merken snel dat ze achterblijven en dit gegeven tast hun zelfvertrouwen aan (Sikkema-de Jong, 2016). De effecten van het niet vlot kunnen lezen gaan echter nog veel verder dan de directe leestaak. De ontwikkeling van een breed spectrum aan cognitieve vaardigheden stagneert. Zwakke lezers lopen een achterstand op bij de meer algemene taalvaardigheden

zoals woordenschat, kennis van de wereld en bekendheid met complexere syntactische structuren (Cunningham & Stanovich, 2001).

Het is vooral de combinatie van onvoldoende decodeervaardigheden, gebrek aan oefening en het moeten werken met te moeilijk materiaal die leidt tot een lage betrokkenheid bij leesactiviteiten. De mate van automatisering blijft ver achter bij die van klasgenoten en het leestempo van deze kinderen is laag. Sommige kinderen zullen hun best blijven doen, maar hun leeservaringen zijn niet positief en sommige zwakke lezers zullen de leesactiviteiten al in een vroeg stadium gaan mijden (Cunningham & Stanovich, 2001). De zwakke lezer komt terecht in een neerwaartse spiraal.

Dit gegeven wordt door Stanovich (1986) het Mattheüs-effect genoemd, een verwijzing naar een passage uit het evangelie van Mattheüs waarin wordt beschreven hoe de rijken steeds rijker worden en de armen steeds armer. Zo hebben de vlotte lezers positieve leeservaringen en raken zij steeds gemotiveerder om te lezen. Daardoor komen ze in aanraking met nieuwe woorden en verwerven zij meer kennis van de wereld. Met die verworven vaardigheden en kennis hebben zij toegang tot weer nieuwe positieve leeservaringen. De achterstand van de zwakke lezers daarentegen wordt steeds groter, niet alleen op het gebied van lezen maar bij alle schoolvakken.

ONDERSTEUNING VOOR ZWAKKE LEZERS IN DE ONDERBOUW VAN HET (S)BO

Het is dus van groot belang om goed te monitoren hoe de voortgang van het technisch lezen verloopt. Binnen het (S)BO gebeurt dat op een verantwoorde manier. Leerkrachten observeren tijdens de lessen en daarnaast bieden zowel de methodegebonden toetsen als de landelijke toetsen een goed inzicht in de leesontwikkeling van kinderen (Gijsel, Scheltinga, Van Druenen, & Verhoeven, 2011). Een overzicht van de aanpak op verschillende zorgniveaus is te vinden in de verschillende Protocollen Leesproblemen en Dyslexie die worden uitgegeven door het Expertisecentrum Nederlands. Het is in principe mogelijk om al na enkele maanden te starten met interventies, speciaal gericht op stagnerende lezers. Toch wordt met het bieden van ondersteuning aan zwakke lezers vaak nog gewacht tot er een flinke achterstand is ontstaan: de zogenaamde 'wait to fail-benadering'. Wanneer dat gebeurt, is de kans groot dat het moment waarop kinderen optimaal kunnen profiteren van extra aandacht en ondersteuning, verloren gaat (Fuchs & Fuchs, 2006). Er is nog een reden om snel extra ondersteuning te bieden. Volgens Torgesen en Hudson (2006) wordt de achterstand van zwakke lezers in een hoog tempo groter, doordat het aantal minder frequente woorden in leesteksten na de eerste jaren van leesonderwijs (groep 5-6) snel toeneemt. Kinderen die al een leesachterstand hebben, hebben aanzienlijke moeite met het lezen van deze teksten, omdat ze veel woorden tegenkomen die ze nog niet hebben geautomatiseerd. Tegelijkertijd zijn dit nu juist teksten die echt leuk zijn om te lezen en dus zorgen voor leesplezier en leesmotivatie. Torgesen en Hudson (2006) stellen tevens dat de remediëring in hogere klassen van het basisonderwijs veel meer tijd gaat kosten dan vroege interventies.

Naast alle extra instructie en oefening is het belangrijk dat zwakke lezers zo veel mogelijk leeskilometers maken en lezen leuk gaan vinden of leuk blijven vinden. Toegankelijk educatief materiaal speelt een cruciale rol daarbij. Met de inzet van ondersteunende technologie kunnen kinderen tijdens een periode van remediëring positieve ervaringen opdoen door de combinatie van lezen en luisteren. De inzet van auditieve ondersteuning bij het lezen kan de kloof tussen de vaardige lezers en de zwakke lezers beperken (National Center on Accessible Educational Materials, 2015). Het inzetten van toegankelijke (digitale) leesboeken vergroot de mogelijkheden om gedifferentieerd leesonderwijs binnen de klas te bieden en zodoende meer gelijke onderwijskansen te realiseren. Voorwaarde is wel dat de digitale bibliotheek uitgebreid is en boekjes van veel verschillende niveaus bevat zodat leerlingen steeds door kunnen lezen (Sikkema-de Jong, 2016). De onderzoeken van De Jong en Bus (2013) en Sikkema-de Jong (2016) zijn uitgevoerd op scholen en tonen aan dat het lezen met e-boeken makkelijk te realiseren was. Leerkrachten hadden geen intensieve begeleiding nodig om de leerlingen hun dagelijkse leestraining te laten volgen. In het onderzoek van Sikkema-de Jong kon 92% van de geplande leessessies worden uitgevoerd.

KARAOKELEZEN MET HYBOEKEN IS EEN VROEGTIJDIGE EFFECTIEVE INTERVENTIE

Een kind dat leert lezen weet al veel over taal, namelijk over gesproken taal. Tijdens het proces van leren lezen moet het vervolgens uitvinden wat de relatie tussen gesproken en schriftelijke taal is. Neurologisch onderzoek toont aan dat zeer vaardige lezers beide vormen van taal geïntegreerd gebruiken. Dit geïntegreerde gebruik van taal is zelfs het belangrijkste kenmerk van de vaardige lezer. Leesmethodes die beide vormen van taal geïntegreerd aanbieden helpen kinderen op een snelle en effectieve manier op weg (Seidenberg, 2019).

De snelle ontwikkeling van (ondersteunende) technologie is van grote invloed op het leren lezen in de 21e eeuw. Krachtige nieuwe tools bieden eigentijdse alternatieven voor traditionele leermiddelen die voornamelijk in gedrukte vorm worden aangeboden. Methodes die lezen en luisteren combineren zorgen ervoor dat individuele verschillen tussen kinderen erkend worden en dat meer kinderen lezen met zelfvertrouwen en plezier (Rose & Dalton, 2007).

HYboek is zo'n hybride methode. Kinderen kunnen hun kennis van gesproken taal inzetten om meer en beter grip te krijgen op de verwerving van schriftelijke taal. HYboeken kunnen worden gebruikt voor alle kinderen die leren lezen, maar ze zijn vooral motiverend en effectief voor kinderen bij wie de leesontwikkeling dreigt te stagneren.

Lezen met audio-ondersteuning geeft kinderen een gevoel van competentie en autonomie: ik kan het en ik kan het zelf! De autonomie komt vooral naar voren via de keuze voor het moment van lezen en de mogelijkheid om het hybride boek zo in te stellen dat het past bij de behoefte van het kind. Denk hierbij aan voorleessnelheid, lettergrootte etc.

Kinderen die lezen met hybride methodes kunnen zich beter concentreren en zich richten op de inhoud van het verhaal. Bij kinderen die al in een vroeg stadium

ondersteuning krijgen is het leesplezier en de leesmotivatie veel groter dan bij kinderen die pas veel later toegang krijgen tot boeken die passen bij hun cognitieve ontwikkeling (Cunningham & Chen, 2014). De Jong en Bus (2013) onderzochten de effecten van het lezen van gedigitaliseerde AVI-boekjes met audio-ondersteuning. Binnen hun onderzoek was er sprake van een sterk positief effect op woordbegrip, woordspecifieke kennis en leesvaardigheid bij de deelnemende kinderen. Tevens ging het eigen (technisch) leestempo van de kinderen omhoog. De vooruitgang was het

HYBOEK LEESSPIRAAL

Afbeelding afkomstig van: allaboutlearningpress.com

grootst bij de zwakste lezers. De Jong en Bus komen tot de conclusie dat een e-boek met audio de rol van een gevorderde lezer als begeleider goed kan vervullen: het zelfstandig lezen van zo'n audioboek met karaoke is even effectief als individuele leesinstructie door een volwassene. Ook de ontwikkeling van het foneembewustzijn is even groot.

In het onderzoek van Sikkema-de Jong (2016) was er ruimschoots aandacht voor de ondersteuning die het karaokebalkje kan bieden. Kinderen die een e-boek lazten met oplichtende tekst, gingen meer vooruit dan kinderen die niet konden beschikken over deze functie. Het effect was ook hier het grootst bij zwakke lezers. De karaokefunctie hielp juist hen om de aandacht te richten waardoor voor hen het lezen makkelijker werd. Door deze karaokefunctie is het koppelen van schriftelijke en gesproken taal makkelijker. Het markeren op woordniveau zou tot meer aandacht voor individuele woorden kunnen leiden en daaruit volgend tot een betere ontwikkeling van de orthografische kennis (de Jong & Bus, 2013).

De effecten van het inzetten van een hybride leesmethode zoals HYboek moeten vooral gezocht worden in toegang tot passende boeken en het daaruit voortvloeiende leesplezier. Kinderen kunnen dezelfde boekjes lezen als hun klasgenoten. Zo kunnen ook zij de zo noodzakelijke leeskilometers maken en profiteren van de positieve effecten daarvan; een groeiende woordenschat, meer kennis van de wereld en betere cognitieve vaardigheden (Stanovich, 1986).

**MET HYBOEK KUNNEN ALLE KINDEREN
GEMOTIVEERDE LEZERS WORDEN EN ERVAREN
HOE DE OPWAARTSE LEESSPIRAAL WERKT!**

BOEKEN KIEZEN

Sinds een aantal jaren is er weer meer aandacht voor het zogenaamde vrij lezen op school. Het is een effectieve manier om plezier in lezen te stimuleren. Kinderen kiezen zelf een boek voor het vrij lezen in de klas. Verder lezen kinderen thuis, uit eigen boeken, boeken uit de schoolbibliotheek en uit de openbare bibliotheek. In het laatste decennium zijn de e-boeken daar nog bij gekomen.

Door zelf boeken te kiezen, ontwikkelen kinderen een eigen smaak en is de kans groter dat zij zullen blijven lezen.

Dat zelf kiezen is lastig voor sommige kinderen, vooral wanneer ze nog niet veel leeservaring hebben. Ze weten dan nog niet zo goed wat past bij hun interesse en hun leesniveau (Broekhof en de Pater, 2015). Een eerste stap die een leerkracht, leesconsulent of ouder kan zetten is het kind rondleiden in de bibliotheek.

Hulp bij de keuze van een boek

Volwassenen kunnen kinderen ook bij het kiezen van een boek begeleiden door voor te doen (modelen) hoe zij zelf een boek kiezen. Ze kunnen dat doen terwijl ze voor een boekenkast staan. Hardop vertellen ze dat ze een boek willen lezen over een bepaald onderwerp. Of ze pakken een boek uit de boekenkast omdat ze de schrijver kennen. Ze pakken de flaptekst erbij en lezen die voor. Ze lezen een bladzijde en zeggen erbij of ze het boek moeilijk vinden of niet (Broekhof en de Pater, 2015).

Ditzelfde is mogelijk wanneer een volwassene en een kind samen kijken naar een site met e-boeken, zoals HYboek. De volwassene die het kind begeleidt bij het kiezen van een boek zegt bijvoorbeeld dat hij graag iets wil lezen over reizen. Samen kunnen ze kijken welke boeken er over reizen zijn. Bij de site van HYboek kan natuurlijk ook gezocht worden op auteur.

Kiezen met behulp van de flaptekst is een zeer goede optie. Kinderen kunnen eerst de cover van het boek goed bekijken en daarna kunnen ze de flaptekst lezen. Ook hierbij wordt auditieve ondersteuning geboden. Van elk HYboek wordt de flaptekst voorgelezen door de voorlezer die ook het boek voorleest.

Van elk HYboek zijn enkele bladzijden beschikbaar die gelezen kunnen worden door de kinderen. Die bladzijden geven een goede indruk van het boek: de schrijfstijl, de afbeeldingen en de moeilijkheid van de tekst. Kinderen kunnen de zogenaamde vijfvingertest doen om te bepalen of het boek niet te moeilijk is (Makkelijk-lezenplein, 2019). Informatie over deze eenvoudige test is te vinden op makkelijklezenplein.nl

WAAR LETTEN KINDEREN OP?

Rog & Kropp (z.d.) geven aan dat kinderen die nog niet zo goed kunnen lezen bij het kiezen van een boek op de volgende aspecten letten:

- De illustraties sluiten aan bij het verhaal.
- Het taalgebruik past bij hun leesniveau (begrijpend lezen).
- De zinnen zijn niet te lang.
- De verhalen zijn boeiend en sluiten aan bij de belevingswereld van de lezer.
- De personages zijn interessant.
- De namen van de personages zijn makkelijk te onthouden en kunnen niet met elkaar verward worden.

TEN SLOTTE:

NOG ENKELE TIPS VOOR OUDERS EN LEERKRACHTEN.

Het belangrijkste is dat je vooral ontspannen omgaat met de keuze van een geschikt boek. Let hierbij op de volgende aandachtspunten:

- Begin met boeken die gaan over onderwerpen die het kind leuk vindt. Als het kind alleen maar boeken over voetbal wil lezen is dat prima. Wanneer het kind later wat meer zelfvertrouwen heeft gekregen, vindt hij/zij het misschien wel leuk om over iets anders te lezen.
- Help het kind om een boek te vinden op het juiste niveau qua begrijpend lezen. Doe de vijfvingertest om vast te stellen of het boek niet te moeilijk is.
- Als het boek te moeilijk is, maar wel erg leuk, kan het samen met de ouders gelezen worden.
- Maak er geen probleem van wanneer het kind hetzelfde boek verschillend keren wil lezen of wanneer het een boek wil lezen dat aan de makkelijke kant is.
- Sluit aan bij de voorkeur voor het lievelingsboek door een boek voor te stellen dat veel overeenkomsten met dit boek heeft.

Praktische gids voor ouders

UW KIND THUIS HELPEN MET LEZEN

€8,95

Te verkrijgen bij makkelijklezen.nl

ISBN 9789055298556

BRONNEN

Broekhof, K., & De Pater, N. (2015). Van leesmotivatie naar taalprestatie. Geraadpleegd van www.debibliotheekopschool.nl

Cain, K. (2010). *Reading Development and Difficulties*. Chichester, United Kingdom: John Wiley & Sons.

Cunningham, A. E., & Stanovich, K. E. (2001). What Reading does for the Mind. *Journal of Direct Instruction*, 1(2), 137–149.

Cunningham, A.E. & Chen, Y. (2014). Matthew Effects: The Rich Get Richer in Literacy. *Encyclopedia of Language Development*, Thousand Oaks, CA SAGE Publications, Inc.

Fuchs, D. & Fuchs, L. (2006). Introduction to response to intervention: What, why, and how valid is it? *Reading Research Quarterly*, 41, 93-99.

Gijssel, M., Scheltinga, F., Van Drunen, M., & Verhoeven, L. (2011). *Protocol Leesproblemen en Dyslexie*. Nijmegen, Nederland: Expertisecentrum Nederlands.

How to Choose Books for Children Who Struggle With Reading. (z.d.). Geraadpleegd op 6 april 2019, van www.understood.org/en/school-learning/learning-at-home/encouraging-reading-writing/video-how-to-choose-books-for-children-who-struggle-with-reading

De Jong, M., & Bus, A. (2013). *AVI Gaat Digitaal: Beginnende Lezers Oefenen op Tablet* (Uitgegeven door Stichting Lezen). Geraadpleegd van www.stichtinglezen.nl

Loewus, L. (2017, 31 mei). A Talk with Dan Willingham. Geraadpleegd op 21 maart 2019, van www.edweek.org/ew/articles/2017/05/31/reading-and-the-mind-a-talk-with.html

National Center on Accessible Educational Materials (2015). *Audio-Supported Reading and Students with Learning Disabilities*. Wakefield, MA: National Center on Accessible Educational Materials. Retrieved on March 21st from www.aem.cast.org/about/publications/2015/audio-supported-reading-learning-disabilities-asr-ld.html

Rog, L., & Kropp, P. (z.d.). *Hooking Struggling Readers: Using Books They Can and Want to Read*. Geraadpleegd op 6 april 2019, van www.readingrockets.org/article/hooking-struggling-readers-using-books-they-can-and-want-read

Rose, D., & Dalton, B. (2007). *Plato Revisited: Learning through Listening in the Digital World*. Geraadpleegd van www.semantic-scholar.org/paper/Plato-Revisited-%3A-Learning-Through-Listening-in-the-Rose-Dalton

Seidenburg, M. (2019, 14 februari). What has scientific research taught us about how children learn to read? Geraadpleegd op 22 maart 2019, van www.improvingliteracy.org/ask-an-expert/what-has-scientific-research-taught-us-about-how-children-learn-read

Seymour, P., Aro, M., & Erskine, J. (2003). Foundation literacy acquisition in European orthographies. *British Journal of Psychology*, 94, 143–174.

Sikkema- de Jong, M. T. (2016). *Leesvaardig door digitale leeskilometers in groep 3: Differentiatie door inzet van ICT* (Praktijkgericht onderzoek gesubsidieerd door NWO- NRO). Geraadpleegd van www.nro.nl/onderzoeksprojecten-vinden/?projectid=405-15-502-leesvaardig-door-digitale-leeskilometers-in-groep-3-differentiatie-door-inzet-van-ict

Stanovich, K. E. (1986). Matthew effects in reading: Some consequences of individual differences in the acquisition of literacy. *Reading Research Quarterly*, 22, 360–407.

Torgesen, J.K. & Hudson, R. (2006). *Reading fluency: critical issues for struggling readers*. In S.J. Samuels and A. Farstrup (Eds.). *Reading fluency: The forgotten dimension of reading success*. Newark, DE: International Reading Association

Willingham, D. T. (2018, 8 december). *Is listening to a Book the Same Thing as Reading It?* New York Times. Geraadpleegd van www.nytimes.com/2018/12/08/opinion/sunday/audiobooks-reading-cheating-listening.html

Uitgeverij Bontekoe

Statenlaan 8

6828 WE Arnhem

T 026 7518901

info@uitgeverijbontekoe.nl

www.uitgeverijbontekoe.nl

www.meeluisterboek.nl

www.hyboek.nl (medio september 2019)

www.makkelijklezen.nl

bontekoe

makkelijk lezen boeken | meeluisterboeken | hybride boeken